

Kommissionens förslag till revidering av ramdirektivet för vatten 2000/60/EC, prioämnesdirektivet 2008/105/EC och grundvattendirektivet 2006/118/EC

Efter medgivet anstånd till den 28 februari, meddelat av Staffan Andersson per epost 2023-02-03 inger SveMin härmed yttrande över EU-kommissionens förslag till revidering av ramdirektivet för vatten, prioämnesdirektivet och grundvattendirektivet.

SveMin representerar cirka 60 företag med drygt 13 000 anställda inom produktion, prospektering och teknik. Svemins uppdrag är att ge medlemsföretagen bästa möjliga konkurrensförutsättningar. Vi bevakar branschens intressen i samband med utvecklingen av policys och lagar i Sverige och inom EU. Med kunskap, erfarenhet och långsiktigt engagemang, påverkar och utvecklar vi förutsättningarna för att det svenska gruv- och mineralklustret ska fortsätta vara i världsklass.

Inledande kommentarer

SveMin är positiva till EU kommissionens ansats att uppdatera befintliga direktiv med avseende på relevanta ämnen samt att förbättra möjligheten att samla in och dela data om utsläpp och föroreningar. För att klara det avsedda syftet är det viktigt att alla medlemsstater följer samma principer. För svensk del bör det dock uppmärksammas att eftersom Sverige har fler vattenförekomster än de flesta andra EU-länder är det rimligt att anta att den administrativa bördan för såväl myndigheter som verksamhetsutövare kommer att bli större jämfört med situationen i andra länder. SveMin anser därför att det är angeläget att Sverige som medlemsland visar ett stort engagemang när det gäller lagstiftning och politiska frågor om vattenförvaltning, och även blir lyssnade på som en viktig röst inom EU.

Nedan följer en redogörelse för Svemins synpunkter på de föreslagna ändringarna.

Nya prioriterade ämnen

Silver

SveMin avstyrker förslaget att med befintligt kunskapsunderlag införa silver som ett prioriterat ämne med föreslagna *Environmental Quality Standards* (EQS:s).

SveMin vill inledningsvis framföra i stort samma synpunkter som i tidigare inlämnat remissvar 2018 angående revidering av Havs- och vattenmyndighetens dåvarande föreskrifter HVMFS 2013:19 om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön, där silver föreslogs upptas under särskilda förorenande

ämnen (SFÄ) med bedömningsgrunder (Havs- och vattenmyndighetens dnr. 1308-17, se bilaga 1). Sammanfattningsvis anförde Svemin att:

- Förslaget är framtaget på alldeles för osäkert underlag.
- Det saknas i stor utsträckning mätdata i recipientvatten i anslutning till både gruvor och kända mineraliseringar.
- Så länge detta är outrett är de föreslagna värdena alltför osäkra för att kunna tillämpas i föreskrifter och det går heller inte att genomföra en adekvat konsekvensutredning.
- HaV uttrycker i förslaget att tillkommande silver i analysserier är en rutinåtgärd. Detta tillbakavisas av Svemin eftersom det hittills inte finns någon tillgänglig analysstandard med så låg rapporteringsgräns som 0,01 µg/l.

Beträffande det nu aktuella förslaget bedömer Svemin att även det är framtaget på ett osäkert underlag, både i form av brist på data till stöd för att sätta ett lämpligt gränsvärde och genom avsaknad av konsekvensanalys av det gränsvärde som föreslås. Läget förefaller alltså vara lika oklart nu som 2018.

Vad gäller gruvnäringen specifikt så finns det fortfarande inte data tillgängliga för någon gruvverksamhet i Sverige som visar hur mottagande recipienter förhåller sig till föreslagen EQS på 0,01 µg/l (årsmedelvärde; AA-EQS) respektive 0,022 µg/l (maxvärde; MAC-EQS). Analyser av silver i recipient och överskottsvatten från gruvor utförs men rapporteringsgränsen för silver på de kommersiella labben i Sverige (oftast <0,05 µg/l) ligger klart över de föreslagna värdena. Det pågår arbete på kommersiella laboratorier i Sverige med att utveckla och ta fram ackrediterade analyser av silver i vatten med lägre rapporteringsgränser men dessa analyser är inte tillgängliga i dagsläget och det saknas därmed användbart referensmaterial. Konsekvenserna för gruvindustrin av att införa silver som prioriterat ämne på de föreslagna nivåerna (EQS) går alltså inte att bedöma. Men det måste påpekas att förslaget i förlängningen skulle kunna innebära stopp för nya gruvor och även för nya tillstånd för befintliga gruvor i Sverige. Denna konsekvens framgår varken av kommissionens förslag eller av regeringens fakta-PM (Faktapromemoria 2022/23:FPM19) vilket Svemin anser är en stor brist och i sig utgör skäl att inte föra in silver som prioriterat ämne och i vart fall inte med de EQS-värden som föreslås.

Det kan också konstateras, vilket förtjänar att påpekas, att ett genomförande av förslaget kan innebära uppenbara risker att fortsatt och utökad gruvbrytning i Europa blir otillåten. Detta kan få allvarliga konsekvenser för möjligheten att kunna möta det ökande behovet av metaller och mineral som behövs för att säkra EU:s ekonomi och för att klara den gröna omställningen, vilket har konstaterats av bland andra EU-kommissionen.¹ Behovet av att säkra tillgång till nödvändiga råvaror har föranlett kommissionen att initiera lagstiftning i en kommande *Critical Raw Materials*

---

¹ Se bland annat vice president Timmermans kommentar till det senaste "State of the European Union" av President von der Leyen: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_22_5523

Se även tidigare konstaterande om behovet av metaller och mineral för att klara EU:s "Gröna giv": EU-kommissionen, Den Gröna Giv, MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, EUROPEISKA RÅDET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN, COM(2019) 640 final, 2019, (https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0007.02/DOC_1&format=PDF), s. 8: "Tillgången till resurser är också en strategisk säkerhetsfråga för EU:s ambition att genomföra den gröna giv. En av förutsättningarna för att åstadkomma denna omställning är därför att trygga en hållbar råvaruförsörjning, särskilt av kritiska råvaror för ren teknik, digitala tillämpningar och rymd- och försvarstillämpningar, genom diversifiering av försörjningen från både primära och sekundära källor."

Act. Det är viktigt att lagstiftning och politik hänger ihop och att olika initiativ är genomtänkta från början så att de inte motverkar varandra.

Vidare så håller Svemin med om följande i SCHEER:s (*Scientific Committee on Health, Environmental and Emerging Risks*) utvärdering av underlaget för föreslagna EQS för silver "Draft Environmental Quality Standards for Priority Substances under the Water Framework Directive, silver and its compounds (7-8 October 2021)":

- *"the dossier is incomplete in some parts (e.g., section 6.2.2 on monitoring data collection). It is the opinion of the SCHEER that it is important to provide monitoring data (from EU countries) on silver and its compounds to fill this gap. In particular, data from relatively pristine areas (at least in relation with Ag pollution) would provide information on the natural background concentrations that may be relevant to evaluate the reliability of the calculated EQSs."*
- *"Although a biotic ligand model (BLM) for Ag exists, it has not been considered because it is developed only for acute toxicity. It is the opinion of the SCHEER that the existing BLM (probably also including pH effects) should be considered, at least to evaluate the reliability of acute data."*

Svemin anser utifrån vad som angetts ovan att ett betydligt större dataunderlag, med analyser av silver där rapporteringsgränsen/kvantifieringsgränsen är lika med eller under ett värde som är 30 % av föreslagen nivå på EQS (HVMFS 2015:26), krävs för att en konsekvensanalys ska kunna utföras och att en konsekvensanalys är nödvändigt att göra innan silver införs som prioämne. Det saknas uppenbarligen kunskap vad gäller naturliga bakgrundshalter av silver och uppmätta halter i påverkade recipienter, samt data från utgående överskottsvatten från verksamheter. Det är till exempel inte osannolikt att den naturliga bakgrundshalten för silver är förhöjd i vissa mineraliserade områden, snarare är det sannolikt att just detta är fallet och förslaget ger inte utrymme för att ta detta i beaktande.

Slutligen vad gäller det föreslagna maxvärdet (MAC-EQS) bör en BLM användas för att utvärdera akuta toxicitetsdata. Svemin anser också att en BLM bör utvecklas för kronisk påverkan (AA-EQS) innan silver införs som nytt prioämne. Det är den biotillgängliga halten i recipienten som kan medföra en negativ påverkan och som därmed ska vara styrande för vilket gränsvärde som sätts.

Summa PFAS 24

Svemin konstaterar att det föreslagna EQS-värdet för summan av 24 olika PFAS-ämnen (inklusive PFOS) i biota på 0,077 µg/kg (våtvikt) är avsevärt mycket lägre jämfört med det nuvarande EQS-värdet för PFOS i biota på 9,1 µg/kg (våtvikt). EQS för biota avser fisk (om inte annat anges) och om ett EQS värde finns för biota ska det användas och inte EQS värdet för vatten i enlighet med ramvattendirektivet. Även EQS för vatten föreslås ändras så att det gäller summan av 24 PFAS istället för PFOS. Analysdata för summan av 24 PFAS ämnen i fisk (eller vatten) i svenska gruvrecipienter finns inte tillgängligt i dagsläget. Detta i kombination med att det föreslagna EQS-värdet för biota inkluderar 24 ämnen och är betydligt lägre jämfört med nuvarande EQS för PFOS gör det svårt att överblicka konsekvenserna för svensk gruvindustri. En konsekvensanalys bör utföras för att belysa vilka konsekvenser en EQS på denna nivå kan få till exempel vid tillåtlighetsprövningar och tillämpning av den s.k. Weserdomen (EU-domstolens dom 1 juli 2015 i mål C-461-13).

Uppdatering av Environmental Quality Standards

Nickel

SveMin anser att det föreslagna maxvärdet (MAC-EQS) inte bör införas innan BLM:s använts för att revidera värdet och ett MAC-EQS som avser biotillgänglig koncentration tagits fram.

För att bedöma konsekvenserna för svensk gruvverksamhet har SveMin utvärderat underlag avseende nickel i recipient- och överskottsvatten från gruvor från några av Svemins medlemsföretag (LKAB, Boliden, Kaunis Iron och Zinkgruvan). Utvärderingen visar överlag att förslaget till nya EQS-värden generellt inte försvårar för dessa befintliga verksamheter. Vid en verksamhetsort finns dock tydligt förhöjda nickelhalter i ytvatten och där kan det bli svårt att nå de föreslagna reviderade EQS-värdena även med eventuella skyddsåtgärder.

De föreslagna EQS-värdena avser biotillgänglig koncentration som årsmedel (AA-EQS) och totalt löst koncentration som maxvärde (MAC-EQS). SCHEER har utvärderat underlaget för föreslagna EQS "*Draft Environmental Quality Standards for Priority Substances under the Water Framework Directive Nickel and its compounds*". Vad gäller det föreslagna värdet för akut toxicitet (MAC-EQS) så anser SCHEER att det bör ses som preliminärt och att tillgängliga existerande BLM:s borde användas för att revidera MAC-EQS och ta fram ett värde som avser biotillgänglig koncentration. Detta är även i linje med CIS27 "*Technical Guidance for Deriving Environmental Quality Standards*" (EC, 2018) som tydligt rekommenderar att biotillgänglighet ska inkluderas vid framtagandet av EQS när tillräcklig kunskap finns. I och med att BLM:s finns tillgängliga för nickel anser SveMin att dessa bör användas även vid framtagandet av maxvärdet (för akut toxicitet; MAC-EQS).

Kvicksilver

SveMin anser att förslaget att revidera EQS för biota (avser fisk) så att det gäller för metylkvicksilver istället för totalt kvicksilver är relevant. Detta eftersom metylkvicksilver är den form av kvicksilver som huvudsakligen tas upp av biota. EQS-värdet föreslås att revideras till 10 µg/kg våtvikt vilket är "lägre" jämfört med det nuvarande EQS-värdet på 20 µg/kg våtvikt (gäller för totalt kvicksilver), eftersom huvuddelen av totalt kvicksilver i fisk utgörs av metylkvicksilver. SveMin konstaterar att då Sverige redan idag har ett nationellt undantag i form av mindre strängt krav för kvicksilver som gäller alla vattenförekomster kommer det föreslagna "lägre" EQS-värdet bli än svårare att uppnå.

SveMin ser inte att det nationella undantaget i form av mindre strängt krav på något sätt påverkas av denna revidering.

Bromerade difenyletrar

EQS-värdet avseende biota för bromerade difenyletrar föreslås att revideras till 0,00028 µg/kg våtvikt. Det är ca 30 gånger lägre jämfört med nuvarande EQS på 0,0085 µg/kg våtvikt. Lika som för kvicksilver har Sverige ett nationellt undantag i form av mindre strängt krav som gäller alla vattenförekomster och SveMin ser inte att detta ska påverkas av denna revidering.

River basin specific pollutants tas bort från bedömning av ekologisk status och inkluderas istället i definitionen kemisk status

Svemin anser att konsekvenserna av denna förändring för svensk gruvindustri är svåra att bedöma. Som Svemin tolkar förslaget innebär denna revidering i stort bara att *river basin specific pollutants* (RBSP; svenska SFÅ, *särskilda förorenande ämnen*) ska tas bort från bedömning av ekologisk status och istället inkluderas i definitionen kemisk status. Det blir inga förändringar av hur urval av RBSP:s sker och hur nivåer för RBSP:s beslutas. Svemin tycker att det är lämpligt att medlemsstaterna fortsatt bestämmer RBSP:s men anser att det borde tydliggöras att tillämpningen ska avse platsspecifika bedömningar för specifika avrinningsområden eller vattenförekomster. Detta har Svemin framfört i tidigare skrivelser i andra ärenden och anser att det finns tydligt stöd för denna tillämpning i ramdirektivet för vatten men ändå är tillämpningen i Sverige generell.

Hur överföringen av RBSPs från ekologisk till kemisk status kommer att påverka tillåtlighetsprövningar i stort är svårt att utvärdera då detta kommer variera från fall till fall beroende på vilka ämnen/parametrar som påverkar vattenförekomsterna i de enskilda fallen.

Urval av kvalitetsfaktorer för kemisk ytvattenstatus

Begreppet "*otherwise deposited*" föreslås att läggas till avseende tillförsel av föroreningar till avrinningsområden eller del av avrinningsområde. Det är för urvalet av kvalitetsfaktorer och dess övervakning som begreppet läggs till. Svemin tolkar att "*otherwise deposited*" innebär att övervakningen även ska omfatta atmosfärisk deposition och diffust läckage från till exempel jordbruk och deponier. Detta ses som ett positivt tillägg då det tydliggör att all antropogen tillförsel av föroreningar till avrinningsområden ska övervakas.

I relevanta fall harmonisera hur förorenande ämnen i yt- och grundvatten hanteras i hela EU

Svemin stödjer ambitionen att harmonisera hur förorenande ämnen i yt- och grundvatten bedöms och hanteras eftersom det överlag är positivt att få ett mer likvärdigt regelverk och en större transparens kring detta för hela EU.

Svemin vill dock framföra att det måste finnas möjligheter till undantag och man måste kunna frånga EQS-värden för till exempel RBSP:s i de fall relevanta platsspecifika bedömningar utförts för avrinningsområden eller specifika vattenförekomster. Tillämpningen måste kunna vara platsspecifik där det är lämpligt.

Vidare så välkomnar Svemin en översyn där alla medlemsländer ska rapportera in sina RBSP:s och nivåer för respektive bedömningsgrund och att detta material görs lättillgängligt för ökad transparens.

Ersätta det nuvarande medbeslutandeförfarandet med att ge Europeiska kommissionen befogenhet att ta beslut genom delegerade akter

Svemin motsätter sig att kommissionen ges rätt att genom delegerade akter få större bestämmanderätt över vilka ämnen som ska prioriteras inom vattenförvaltningen samt om gränsvärden för kvalitetsbedömningar.

Förslaget innebär en tydlig förändring av hur revideringar utförs och hur beslut tas om nya ämnen i yt- och grundvatten samt om nivåer på EQS/QS-värden. Om förslaget går igenom kommer beslut framöver tas av kommissionen med delegerade akter. Beslut tas i dagsläget genom ett medbeslutandeförfarande. Den föreslagna ändringen kommer innebära mindre insyn och mindre möjlighet att påverka. Svemin delar regeringens inställning (se Fakta-PM) att det är viktigt att medlemsstaterna ges tillräckligt inflytande och att kommissionen inte ges större befogenheter än nödvändigt. På grund av risken för brist på transparens och den stora betydelse som just den rättsliga regleringen av vattenförvaltningen har för Sverige genom vårt stora antal vattenförekomster är Svemin därför emot denna förändring i förslaget.

Sverige behöver verka för omformulering av undantagsmöjligheterna i Artikel 4.7

Det finns ett akut behov av att utvidga möjligheterna till undantag för nya verksamheter i Vattendirektivet så att kemisk påverkan likställs med fysisk påverkan på en vattenförekomst. I takt med att allt fler och strängare normer fastställs blir det allt svårare att tillåta nya verksamheter även om de är samhällsviktiga. Det finns stor risk att åtminstone någon bedömningsgrund överskrids.

Enligt den s.k. Weserdomen (EU-domstolens dom 1 juli 2015 i mål C-461-13) är medlemsstaterna skyldiga att inte lämna tillstånd till ett projekt när projektet kan orsaka en försämring av en ytvattenförekomsts status eller när projektet äventyrar uppnåendet av en god status hos en ytvattenförekomst. Vattendirektivet innehåller idag inte någon möjlighet att lämna undantag från målen för vattenförvaltningen om försämringen eller äventyrandet av målet god status har sin grund i utsläpp eller kemisk påverkan på vattenförekomsten utom vid försämring från hög till god status eller till följd av fysisk påverkan. Detta behöver ändras.

Svemin har ett förslag på hur artikel 4.7 i Vattendirektivet skulle kunna ändras för att göra det möjligt att – efter en noggrann avvägning – tillåta verksamheter som kan leda till att bedömningsgrund överskrids till följd av utsläppspåverkan och för att helt eller delvis ta en vattenförekomst i anspråk.

Svemin föreslår att Sverige driver på för att inkludera även denna förändring av Vattendirektivet i den pågående revideringen. Det är helt nödvändigt att koppla den pågående utvecklingen av nya och strängare bedömningsgrunder till utökade möjligheter att – efter en avvägning mellan olika samhällsintressen – tillåta vissa verksamheter som orsakar ett överskridande av dessa bedömningsgrunder.

Svemins förslag till ändringar i artikel 4.7 i ramdirektivet för vatten nedan:

“Art. 4.7 Member States will not be in breach of this Directive when:

~~—removal of a body of surface water or groundwater or failure to achieve good groundwater status, good ecological status or, where relevant, good ecological potential or to prevent deterioration in the status of a body of surface water or groundwater is the result of new modifications to the physical characteristics of a surface water body or alterations to the level of bodies of groundwater, or~~

~~- failure to prevent deterioration from high status to good status of a body of surface water is the result of new sustainable human development activities and all the following conditions are met:~~

(a) all practicable steps are taken to mitigate the adverse impact on the status of the body of water;

(b) the reasons for those modifications or alterations are specifically set out and explained in the river basin management plan required under Article 13 and the objectives are reviewed every six years;

(c) the reasons for those modifications or alterations are of overriding public interest and/or the benefits to the environment and to society of achieving the objectives set out in paragraph 1 are outweighed by the benefits of the new modifications or alterations to human health, to the maintenance of human safety or to sustainable development, and

(d) the beneficial objectives served by those modifications or alterations of the water body cannot for reasons of technical feasibility or disproportionate cost be achieved by other means, which are a significantly better environmental option.”

Maria Sunér, VD
0733-017315
maria.suner@svemin.se

Kristina Branteryd, Miljöexpert
0720-185305
kristina.branteryd@svemin.se

Stockholm 2023-02-27

Stockholm 2023-02-27

